

Táltos Színpad, Almásháza
KIÜZETÉS A PARADICSOMBÓL
rendezte: Lázár Péter

A-csapat, Győr
YERMA
rendezte: Tóth Szilvia

PBG 12.a – KIMI, Budapest
A FEKETE MALOMBAN
rendezte: Vig Ágnes

BRONZ minősítés

VMG 11.d – KIMI, Budapest
BAMBINI DI PRAGA 1947
rendezte: Mészáros Zsolt

Szivárvány Színpad, Budapest
MOMO
rendezte: Almássy Bettina

Adyák PG KIMI
BÚKERGETŐ
rendezte: Csikos Sándor

Kultúr-kölykök, Nagykálló
KALAP AZ ÉJJELISZEKRÉNYEN
rendezte: Buzogány Béla

SZÍNÉSZI FŐDÍJ

BAGAMÉRY ORSOLYA
az *Iglic* és *A fekete malomban* című előadásokban
PBG 12.a – KIMI, Budapest

KÜLÖNDÍJAK

a közös játék díja

Adyák TE – KIMI, Debrecen
a *Vidámpark* című előadásért

alkotó közösség díja
PBG 12.a KIMI, Budapest
Iglic, Szorongás Orfeum, A fekete malomban

zenészi munkájáért

Bojkovszky Tamás
A-csapat, Győr

ígéretes színészi munkájáért

Duca György
Gilf, Budakeszi

színészi alakításáért

Juhász Levente
VMG 11.d – KIMI, Budapest

Blazsek Krisztina
VMG 11.d – KIMI, Budapest

Hollai-Heiser Anna (Iglic)
PBG 12.a – KIMI, Budapest

Dunai Júlia (Iglic)
PBG 12.a – KIMI, Budapest

Kaló Boglárka (Iglic)
PBG 12.a – KIMI, Budapest

Horváth Judit
A-csapat, Győr

Árvai Péter
A-csapat, Győr

Sándor István (A fekete malomban)
PBG 12.a – KIMI, Budapest

rendezői munkájáért

Perényi Balázs (Iglic, Szorongás Orfeum)
PBG 12.a – KIMI, Budapest

Frissensült

(válogatás a pécsi fesztiválon készült „gyorskritikákból”)

A pécsi országos diákszínjátszó fesztiválon két csapat is dolgozott azon, hogy írásos szakmai visszajelzést adjon a társulatoknak és nézőiknek. Pár órával, fél nappal az előadás után már „utcán volt” annak helyben készült kritikája. A pécsi egyetemisták és a Bárka Hajónapló műhelyének tagjai közül az utóbbiak írásaiból közlünk egy rövid válogatást.

A színházról tudjuk, hogy – a közhely szerint – a pillanat művészete. Jelen esetben a kritika is az: nem sokkal a színházi előadás befejezése után született. Nem volt idő az elmélyülésre, hosszas töprengésre, valóban a színházi élmény gyors visszajelzése volt a feladat. Az elmélyülés persze így sincs kizárva: akinek ez kapásból megy, annak meg is látszik az írásán. (A Szerk.)

A jobbik felem odalett

Ajánlás: A kinnrekedt tömegeknek

(PBG-KIMI Iglic, Budapest – Caryl Churchill: Iglic)

Vigyázz, kész, Freud! Leányanyák, sötét árnyak, feldarabolt ember, hol a fejem? – kérdezi. Csecsemő-gyilkosság és terhes tinédzserek garmada az idegszatóriumában és az alvilág rémséges bugyraiban, vagyis a színpadon. Rendkívül nyomasztó előadás született. Ez történik olyankor, ha egy mesében nem lehet tudni, ki a jó és ki a rossz. Pedig anélkül a mese nem működik.

Forró katlan a csordulásig telt nézőtér, sötét van és jön az Iglíc, *Hollai-Heiser Anna*, kezdetét veszi a bűbáj. De milyen egy Iglíc? Magas, barna és vörös munkásruhát visel fekete bőrkesztyűvel, később mindig más-más arcot ölt. Gyertyával lép a színre és kántál, majd benne reked a dallam, és beszélni kezd. Érthetően, jól artikulálva, minden bikficen keresztülbuckázik, és nem hibáz. Hamvai Kornél fordítása lenyűgöző leleményű líra, leköti a figyelmet, de a mondandó veleje, a megértés csak egy idő után bontakozik ki. Ha jól értem, egy csecsemőt gyilkolnak, s hirtelen a vörös összetekert ronggyerekből sál lesz az Iglíc nyakán, hogy ne fázzék. Ártatlan játék, annál hátborzongatóbb. Lírai a szavajárása, majd hirtelen áttérünk prózai színjátszásra, amikor Josie és Lilly megjelenik. Az Iglíc szelleme azonban végig a színen marad és kísért.

Ha az örületet ábrázoljuk, mindig az a baj, hogy nem lehet már többé tudni, mi a valóság. Melyik gyerek-lánynak hiszel? A józan életű Lillynek, aki nem akarja látni a szellemeket, vagy a kísérteteit rátestálni igyekvő barátnőjének, Josie-nak, aki megölte gyermekét, mert úgy érezte, magát a gonoszt hordja a szíve alatt? Áll az alku, Josie rossz szelleme Lillyhez szegődik, de neki meghozza a szerencsét. *Bagaméri Orsolya* (Lilly) hosszasan öklendezik a színpadon, aranyat hány, de úgy, hogy még a könnye is kicsordul. Nem tudom, ki hogy van vele, de én nem kérnék az ilyen jótéteményből. Ő azonban nem bánja, akárhogy is, de kisebb vagyonhoz jutott. Egy morzsaszedővel felszippanjtja a jussát. *Dunai Júliát*, vagyis Josie-t újra kísértetni kezdi az Iglíc egy hajléktalan nő alakjában (*Kalo Boglárka*). Dulakodnak a lányok a színpadon, egymást verik a földhöz, majd Josie zöld, emésztett kétéltűeket köp ki a padlóra. Az Iglíc őt megátkozta, varangyos békává változtatta beszédét.

Vajon azon áll a boldogság, hogy ki hogyan viszonyul nyomorúságához? Ha hideg fejjel élünk, az elcsérelt gyerek is lehet a szemünk fénye, a felöklendezett penny is pénz, és a pokolfajzat udvarló is lehet kedves a szívünknek. Csak ne lenne ott a másik énünk, a barátnőnk, aki kerékkötője a boldogságunknak és levakarhatatlanul kényszerít, hogy lássuk az igazságot, hogy a jó tündér a vesztünkre tör.

Rammstein zenéje váratlanul robban a rövid képekben felsorolt jelenetszövetbe. A színváltások kissé idegesek, kapkodók, a fények legtöbbször halványak. Bosch képeiről ismerős szörnyszülöttek botorkálnak a félhomályban. Szemük előtt megcsomózott hajú szőrfej, gumicsövet vállán cipelő lidérc, céltalanul kóválygó statiszták mutatkoznak. Talán a modern ember sietős tévelygését állítják szembe a lelkek mélységes, állandó nyomorultságával, ahová évezredekre is beszorulunk anélkül, hogy azt a másik észrevenné.

Az előadás mégsem emiatt félelmetes, mert ez mind a dráma félelmeinek része. Engem a nézőtérén attól tör ki a frász, hogy ezt itt és most kell látnom. A Boscht és az Addams Family-t vegyítő rémségek kicsiny boltja attól lesz hajmeresztő és groteszk, hogy gimnazisták tömik ki a hasukat, beszélnek a gyermekeik örületbe hajló elveszejtéséről, csókolóznak és vergődnek a színpadon. Apró, manóarcú lányok állnak előttem, eszik az uborkát. Félek, hogy naiv vagyok, amikor azt gondolom, hogy ez a történet nem az ő meséjük.

Fehér Anna

A bogyósgyümölcskertész

IH Diákszínpad, Pécs – Háy János: A bogyósgyümölcskertész fia

Benne volt a levegőben – hazai pályán mindig könnyebb, mint idegenben, Háy János szövege pedig önmagában is kifejezetten szórakoztató. Valamit tehát nagyon el kellett volna rontani ahhoz, hogy ne az legyen a vége, ami lett: ováció, állva tapsolás. És amit én prózai színházban még nem láttam: egy szösszenetnyi ráadás. De ez lett a vége, mert működött az előadás, kerek volt az egész.

Az érdeklődés hatalmas volt, az előadótérembe bejutni felért egy test-test elleni csatával – de nem csak nekünk nézőknek, a szereplők is rajtunk keresztül verekedték be magukat a játéktérre. Ott néhány szék meg egy zongora várta őket. Háy Jánost, de legalábbis életművét ismerve egy hangszer jelenléte és használata az előadásban cseppet sem meglepő – annál inkább az, hogy az a bizonyos hangszer nem egy gitár. Dzsimi Hendriksz (sic!) tudott egyáltalán zongorázni? Na és Háy János tud? Vagy Rátóti Zoltán? Ki tudja? És egyáltalán: kit érdekel? Engem is csak addig, míg *Komlóczy Zoltán* – hosszas készülődés után – le nem üti az első pár hangot. Ő zongorázni tud – ez egészen bizonyos. Na meg játszani – néha talán túl jól is. Mert a rendezői koncepció egyértelmű: kiemelni hat-nyolc részletet a novellafüzérből és három tehetőséges fiatallal interpretáltatni a lazán összekötött gyöngyszemeket. Persze vigyázva az egyensúlyra, nehogy *Tölgyfa Gergely* és szerepe eluralkodjon az előadáson, bár kétségkívül övé a főszerrep: ő a címszereplő, a narrátor, s társaival ellentétben nem is bújik ezen kívül más karakterek bőrébe. És valóban üdítően jól működő csapatmunkát látunk, de az egyensúly néha mégis megbillen – csakhogy nem a várt irányba. A legkiemelkedőbb pillanatok mindegyike – egyetlen kivétellel – Komlóczyé. Az általa megformált

karakterek megkülönböztetését egy-egy kellékkal (sapkákkal, napszemüveggel, vagy éppen egy szál kolbásszal) segíti, bár ezek nélkül is képes lenne többféle figura megjelenítésére. Közben pedig az érthetetlenül zagyváló TSZ-vezetője legalább akkora sikert arat, mint egy-egy apró, jelzésszerű gesztusa – legyen az saját arcképeinek mutogatása, vagy egyetlen tökéletes pillanatban végrehajtott szemöldökemelése. Lejátssza társait – még akkor is, ha néha már-már a ripacskodás határát súrolja. De hogy melyik az az egy kivétel? Az a jelenet, mely történetében is kilóg a többi közül. Háy időről időre belénk rekeszti a nevetést egy-egy torokszorító esemény elbeszélésével, de *Tóth Zoltán* ezek közül csupán egyetlen egyet tart meg: a faluról egy pesti kollégium idegen világába csöppenő gimnazista fiú megalázó megfenyítését. Tölgyfa Gergely pedig – sokszor, ám általában jókor használt gesztussal a nézők felé fordul és mozdulatlaná dermedve olyan erőteljesen mondja el a borzasztó történetet, hogy valóban megfagy a levegő a nézőtérben. A döbönt csendet kitarja az előadás, de a rendezés nem akarja (nem meri?) közönségét rossz érzésekkel elengedni és gyorsan visszatér az eredeti hangnemhez. A végkicsengés mégis inkább ismét a keserűséghez közelít: a régen kiszemelt és kimerítő erőfeszítések árán megszerzett lány a gitáros helyett a zongoristát választja, s hősünk sértetten távozik ahogy jött – keresztülvágva a tömegen.

Az előadás során a zongorajáték hasonlóan szerves részévé válik a játéknak, mint a gitárszólamok Rátóti önálló estjének. Témájukban mindig az előző epizódhoz kapcsolódnak a jól megválasztott melódiák, de közben be is vezetik a következőt. Végigkísérik az előadást, mint a nézők nevetése, és bár néha egy-egy hamis hang is becsúszik, ez az összhatást nem tudja elrontani.

Balassa Eszter

Luxus-Yerma

A-Csapat, Győr – Federico García Lorca: Yerma

A győri A-Csapat *Yerma*-előadásának elején a sivár, fekete padlójú játéktérben csupán egyetlen asztal áll. A díszletek és a kellékek később sem szaporodnak. Am emiatt a recenzensnek nem lehet hiányérzete, sőt: így az a kevés *fizikai, valójában megfogható*, ami színpadra kerül, hatványozottan lesz jelentéssel. A Lorca-darabok millióje egyébként sem teremthető meg egykönnyen semmilyen kulisszával. A babonákkal és balsejtelmekkel terhelt világot, amelyben a szenvedély és a visszafogottság egyszerre van jelen, csakis okos, ráerőltetett koncepciótól mentes rendezői munka és rendkívül erős színészi jelenlét hívhatja elő.

A győriek produkciójában mindkettő megvan, így magától értetődik, hogy nem kell sokáig szólongatniuk a lorcai világot. Az szinte magától teremődik meg. Beszédből, csendből, zenéből, mozgásból és koncentrációból. *Tóth Szilvia* rendezése és *Herold Eszter* koreográfiája remek: előbbi töretlen ívet, utóbbi hibátlan ritmust ad az előadásnak. Tóth modernkedés nélkül teszi modernné a *Yermát*, láthatóan nem szenved sem értelmezési, sem teatralitási kényszerben. Beéri az eléggel – egyetlen ötlet sem uralja el az előadást, a feltalálások mégsem maradnak kifejtetlenek. A jelmezek jellemet és státuszt ábrázolnak. *Yerma* talpig feketeiben, Victor talpig világosban – egyikük meg sem született gyermekét és csupán elképzelt boldogságát gyászolja, másikuk tiszta férfiségét és foltalan becsületét ünnepli. A nők egyforma, fekete felsőruhája tömegképzetet kelt, színes szoknyája egyénit. A férfiaknál ugyanez reciprokra váltva: a sötét nadrágok egyformasága hasonlít, az ingek más-más színe személyenként jellemez.

A győri társulat előadásának hatalmas erénye, hogy van bátorsága a szövegre alapozni. Tóth Szilvia szemmel láthatóan bízik Lorca szavainak és saját színészeinek erejében egyaránt. A spanyol mester drámájának zsigeri hatását tapasztalatból ismerjük. Az A-Csapat tagjainak csodálatos összjátékára felkapjuk a fejünket.

A spanyol nők karának mozdulatszínházi jelenetei minden részletükben kidolgozottak. A játékosok nem csak a direkt cselekményelemeket illusztrálják, hanem időnként a többi szereplő szavait is aláfestik koreografált mozgásukkal. Bár tömeget játszanak, mindannyiuknak egyéniségük van. Apró tucatfiguráik mellé sorsot teremtenek. A Nő szerepében *Horváth Dóra* erős kisugárzással, delejes pillantásokkal, szobor szépséggel teremti magát idollá. Páros jelenete a kiválóan mozgó *Miklós Daniellel* megrázóan szép. *Lakatos Dorina* Doloreséről kétkedés nélkül elhisszük, hogy varázserejű kuruzsló. Tökéletes ellenpontja *Székelly Ágnes* Öregasszonya, aki nem hisz semmiféle szellemben és ráolvasásban – fiának férfierejében annál inkább. *Szalai Zsófia* és *Vida Krisztina* mosóasszony-párja sem marad egyénitelen: Szalai tiszta, ki-művelt hangjával, Vida kényelemszerető lomhaságával marad emlékezetes. *Csöngéi Adrienn* Mária fő jellemvonásává az önzést teszi. Saját örömét megosztja Yermával, annak bánatára azonban már nem kíváncsi. A *Magyar Máté* alakította kisfiút a rendező a legvégsőkig színen tartja. Fehér ingében éteri tisztaságot és reményt sugall, de az előadás utolsó harmadában már a zárandokférfiak közé áll be. A világ rendje körkörös, mindig önmagába tér vissza, s egyszer mindenki megjárja ugyanazt a pontot. Így Victor is: az *Árvai Péter* formálta figuráról elhisszük, hogy *Yerma* és a házasságtörő szerelem elől menekül más vi-

dékre, végül mégis a nőre vágyók falkájában látjuk viszont. Árvai prózában előadott pásztordala *Bojkovszky Tamás* gitárkísérettel erős, hatásos szakaszcsúcs. *Bajkovszky Zsolt* Juanja jelentéktelen és ér(t)etlen. Birtokolni tud csak, szeretni nem. *Horváth Judit* Yerma szerepének nem ördögi, zavarodott, neurotikus színeit dolgozza ki. A férjgyilkosságra sem a kétségbeesés, hanem a túlzott józanság viszi rá. Nem hisztériázik, a hangját sem emeli fel. Csupán tisztázza, nyugvópontra helyezi zaklatott életét. Nemcsak házának: testének és lelkének kapuját is magára zárja. Horváth alakításának íve remek: legvégül lesz a legsúlyosabb, s bizonyos, hogy az ólomsúlyt nem könnyíti már szerelem.

Invenciózus, tiszta, ritmusos előadás a győrieké. S benne az A-Csapat valóban csapatként dolgozik. Vagy nevezzük nyugodtan társulatnak. Mert színház ez. Igazi. És ha elhisszük Parti Nagy Lajosnak, hogy a színház luxus – csakúgy, mint a nevetés, sírás, szappan, naplemente –, akkor ez a *Yerma* igazi luxuscikk.

Markó Róbert

A-Csapat
Yerma; Papp Gergely felvétele

Aki dudás akar lenni

PBG – KIMI 12. d, Budapest – Preussler: A fekete malomban

*„Madarak jönnek, madarak jönnek
Halálesőt permeteznek
Madarak jönnek, madarak jönnek
fekete könnyel megvéreznek”*

A beavatást óhajtó varjak Szent Patrik kéngőzös barlangjának bejáratánál várakoznak mesterükre. A PBG táncosai a nézőket a barlang mélyébe vezetik, kazah, ajtai török, litván és latin nyelven táncoltatnak végig kéngőzöttől bugyborgó földjükön. A szertartást a megtalált forma még inkább homállyal szövi körül: a mozgás jelrendszerének többértelműsége rétegekként viszi fel a színpadra Preussler és Goethe mítoszait. A jelmezek fekete, fehér és szürke színeiből a Romano Drom cigány rigmusai, Sebestyén Márta, a Makám együttes zenéje és a Dead can Dance zenekar darkwave ütemei keverik ki az életelixírt.

Ottfried Preussler Krabat című írása adta a keretet a Pesti Barnabás Gimnázium mozgásszínházi tanulmányához. Preussler műve az európai kultúrkör egyik alapmítoszából nőtte ki magát, a Faustból; a fekete Malom egyszerre allegóriája azonban az isteni tudásnak és a fekete mágiának. A mester és tizenkét tanítványa (három fiú és kilenc lány) a materiális világtól elzártan, egy néma világban létezik, ahol emberi szó és ének nem hangzik el, csak akkor, amikor a magiszter a tanítványaihoz szól. A diákok a harmadik szem érintésével adják át egymásnak a tudást.

Sűrű, lefojtott érzelmektől terhes közeg ez, melyben az emberi szellem és az ösztönök nyers világa húzza meg az erővonalakat. A malom tizenkét varja, a magiszter tizenkét apostolának vágyai egészséges emberi vágyak: a tudás és a szerelem birtoklásának vágya. A szerelem gyakran a szexuális vágyak kifejeződésében csapódik le. A tojók például rávetik magukat a hímre (*Fülöp Dániel*), a férfi és női párok vívják „héjanásukat” a malomban. Míg Faust az ördöggel köt szerződést, s ennek próbatétele Margit, addig itt a lány (*Tulkán Viktória*) önkéntesen lép be a molnárlegény (*Takács Ádám*) életébe.

A profán világgal való érintkezést a Magiszter (*Sándor István*) megtiltja tanítványainak, nem jöhet létre kapcsolat az isteni tudást elsajátítók, a beavatásra várók és a tudattalanok világa között. Éppen e híd felégetése az, ami a mester és a tanítványok közti feszültséget okozza, az előadás balladisztikus homályát pedig értelemképző anyaga, a mozgás.

Milyen mozdulatok létrehozására képes két emberi test, hogyan reagálsz le a másik mozdulatait? Hiába akarod megtartani lábával a másikat a nyakadban, ha az nem feszíti meg eléggé a hát- és lábizmait? Hiába akarsz szinkronban mozogni a másikkal, ha az nem figyel rád eléggé?

A rövid jelenetekből, csoporttáncokból és szinkron padödőkől felépülő, intellektuális titkoktól terhes világot végül a szerelem beférkőzése rombolja szét – bekövetkezik a létben való teljes érzéki feloldódás, a tanítványok megszólalnak, énekelni kezdenek. A székelyföldi forgatócs bepörgeti őket a valódi életbe.

Barta Edit

Ördög bújt beléjük, avagy a paradicsom meghódítása

*Táltos Színpad, Almásháza – Kiűzetés a Paradicsomból
– ahogyan azt a „gaz sátányok” elmesélik*

Ádámtól és Évától kezdem, ha azt írom, az *Én hősöm* című előadás előtt megkezdődött az almásháziak játéka. Ördögnek öltözve, erősen sminkelve, trombitaszóval és lekenyerező dumával érkeztek a Horvát Színház elé, hogy a görögök játéka után végigvezessenek minket lefelé a rögös úton, szinte azt sem tudva, pontosan hova is jövünk. (Nem elhanyagolható körülmény az sem, hogy ezenközben eltűnt a banánom fele, ki tudja hogyan, épp nem oda néztem...)

A Bóbitába érkezve aztán ezek a „gaz sátányok” – akikről végül kiderül, hogy nem is olyan gazok, mint amennyire szerethetőek, infantilisen kinevethetőek, magukba szédítőek – beteretetnek minket a Kamara-terembe (nem mintha a nagyszínpadot nem tudnák meghódítani), hogy elkezdődhessen a JÁTÉK, így bizony, csupa nagybetűvel, egy olyan játék, ami a bűnbeesésről, az első emberpárról szól – ahogy két ördögfióka látja azt.

Kezdetben vala ugye a Paradicsomban az unatkozó első emberpár. A nő, aki valami huncutságon töri a fejét, oldalán hitese urával, akinek persze az alvás jobban esik. Vala hozzá a két ördögfióka, akik egy nagy fonott kosárból előhúzza seprűbábokon jelenítik meg őket. Hisz hogy is lehetne a fiatalok körében ötletesen, ám mégis bizonyos korlátok között maradván ruhátlan testeket megeleveníteni!? Fő a kreativitás! A seprű szálai erőteljesen rezegnek, amikor az Úr, feje körött glóriával (arca leginkább Buddhára, vagy egy tóklámpásra emlékeztet) „átkot” kiált rájuk, Ádám vállrángatva bólint Éva paradés ötletére, s nekünk is csorog a nyálunk, mikor a szalmabáb hangja számítógépes rendszereket megszégyenítő módon utánozza a tiltott gyümölcs zamatos nedűjének ízlelését. S ami még ennél is fontosabb: tizenévesek végre olyan verebes-verses szöveget mondanak, amely stílusa ellenére ugyanolyan intenzíven hat az előadás során, mint a képi humor.

A trombitán és citerán játszó *Takács Dániel* bátran beállhat harmadiknak a másik két „örült” *Sütő András Miklós* és *Szabó Márk* mellé, hogy aztán a tíz perces játék végén együtt fogadják az őket méltán köszöntő tapsot. Ha valóban ilyenek az ördögök, amióta kiűzetettek a Paradicsomból – akkor jó, hogy itt vagyunk, és ők is köztünk vannak!

Szabó Julcsi

Zendülők avagy a Fiatal Farkasok Színháza

(Szeleburdiák Színpad, Pápa – Kölykök)

A pápai Szeleburdiák Színpad *Kölykök* című előadásának alapjául Mario Vargas Llosa fiatalkori novellái szolgáltak, így például *A főnökök*, mely a perui író *A város és a kutyák* című regényének előképe. Llosa regénye Ottlik *Iskola a határon* című művéhez hasonlóan a katonai internátusok kemény és kegyetlen világát mutatja be, melynek zárt rendszerében írott és íratlan törvények uralkodnak. Az utóbbiak betartása jelenti a közösség tagjai számára az életben maradást. Ilyen az idősebb diákok, illetve az intézmény öregeinek feltétlen tisztelete.

A Bóbita Bábszínház termébe érkezve a színpad két oldalán meztelen felsőtestű fiúk ülnek, a színpad előtt egy pad, rajta pólók és övek, melyek fel- és levétele a darab egyik jelentős aktusa: az öv a testi fenytés eszközeként és szimbólumaként végigkíséri az előadást. A színpad közepén dobfelszerelést látunk, mely az előadás egyetlen hangszereként mindvégig a feszültség fokozására szolgál. A díszlettelenséget és a puritán jelmezeket (szürke nadrágok és pólók, barna övek) jól illenek a katonai internátus lélektelen világához és azokhoz az alapjelképekhez, amelyekből a darab dolgozik. Ilyen például a kegyetlen bandavezér vagy a fiatalabb társait szárnyai alá vevő pozitív hős, akik csupán abban különböznek egymástól, hogy a közösség érdekeit másképp értelmezik. A szereplők cselekedeteit kezdetben az „Elvesztetted a tekintélyed, vissza kell szerezned” aforizmája irányítja, mely az előadás végére az „Egy mindenkiért, mindenki egyért” vezéreszméjévé alakul át.

A darab első felében a közösség formálódásának lehetünk szemtanúi, az intézetbe újoncok érkeznek, s az ő be(nem)illeszkedésük áll a cselekmény középpontjában, míg az előadás második részében sokkal inkább a közösség összekovácsolódására helyeződik át a hangsúly. Az internátusban jelenlévő ellentétek azonban nemcsak a régi és új diákok, idősek és fiatalok között húzódnak, hanem (természetesen) a tanárok és a diákok között is. Ennek a kettős hierarchiájú rendszernek a csúcán a „kegyetlen igazgató” láthatatlan alakja áll, aki beleavatkozik a fiúk magánéletébe. Megfenyegeti a fiúkat, máskor meg elolvassa egyikük szerelmeslevelét, vagy éppen nem hagyja, hogy az új, az előző iskolájából kicsapott fiú tiszta lappal indulhasson társai között. Folyamatosan beleavatkozik tehát az egyének életébe, kártékonyan befolyásolva sorsukat. Az igazgató elleni gyűlölet végül homogén közösséggé szervezi a fiúk csapatát. A zendülést az váltja ki, hogy az igazgató nem írja ki a „vizsgarendet”, melyekhez a fiúknak – saját bevallásuk szerint – joguk van. Az ugyan nem derült ki számomra világosan, hogy miért olyan nagy baj, ha az ember nem tud vizsgázni, de hát Vargas Llosa fiai komolyan veszik az iskolát, amely tulajdonképpen az életet jelenti számukra. Nőket nem is igen láthatunk a színen, csupán mellékszereplőkként tűnnek fel, ám megjelenésük arra épp elegendő, hogy a dél-amerikai matriarchális társadalom emlékfoslányait felidézzék.

S beszédes nevükkel ellentétben a Szeleburdiák Társulat nagyon is komolyan veszi magát az előadást, játéka lendületes és energikus. A fiúk játéka néha ugyan agresszívvá válik, ami úgy is felfogható mint segítség a szerepek valóban tökéletes átéléséhez.

Barta Edit

Jelenetek néhány kapcsolatból

PBG-KIMI Orfeum, Budapest – Peer Krisztián: Szorongás Orfeum)

Szorongás: A *tehetetlenség* tudatával összekötött *félelem* érzése, amely egészséges embernél is bekövetkezhet *megfelelő* körülmények között.

Félelem: A félelem mélyén a semmi lappang. A félelem tárgya valamely, jövőben bekövetkez(het)ő veszteség. Nemcsak az válthatja ki, hogy valaki vagy valami hiányozni fog.

Úgy érzem, ezt a két fogalmat mindenképpen fontos tisztázni, mielőtt a Pesti Barnabás Gimnázium drámáinak Szorongás című előadásáról írok.

Beszorongattam magam a Horvát Színházba. Azt hittem, *tehetetlen* vagyok, és mégis szerencsés harmincnolcadikként átjutottam az emberkordonon. *Féltem*, hogy nem fog sikerülni, noha tudat alatt tisztában voltam vele, hogy képtelenség, hogy kint maradjak. *Perényi Balázs* rendezését látni kell! Ha az Iglíciről ki is rekedtem, az onnan kizűduló emberár lendülete magával ragad(na, ha nem ötször annyian lennénk, mint amekkora a hely.)

Egészen egyszerű helyzetekből bontakoznak ki a mindannyiunk életében szereplő történések, úgymint szerelem, barátság, család, gyerek. A szerelem elmúlik, vagy épp ki sem alakul; a barátság ilyen-olyan okok miatt megszakad; a család felbomlik; a gyerek kirepül, vagy „csak” kamaszodik, és kezelhetetlen-

kiállhatatlan-utálatos lesz. Ilyen és ehhez hasonló helyzeteket teremtenek le nem lankadó energiával a fiatalok, megtűzdelve néhány jelentősebb verbális és képi poénnal, valamint zenei betétekkel.

Perényi gyorsan változó képeket tervezett, közéjük mégis becsúszik néhány esetlen pár másodperc, mikor átsuhan egy-egy alak a térben.

Az egyik szereplő kommunikációs készségeiről beszél, a másik érzelmei vállalásáról. Szó esik a párkapcsolati horoszkópról csakúgy, mint az őszinteségről és az őszintétlenségről, a kapcsolatvállalásról és a metakommunikációról. Gyakorlatilag minden egyetlen téma körül mozog – és ezen kívül semmi sem köti össze a jeleneteket. A két-háromszereplős önismereti tréningek közé édes-bús dalos-táncos koreográfiát alkotott *Víg Ágnes*, amelyet egy-két kivételtől eltekintve szépen oldanak meg a játszóak. A belső monológokat egy emberként skandálják, a néhányszereplős jelenetekben egymást figyelve és segítve működnek közre. Fekete és fehér ruhákban mozognak, egyszerre vannak kívül és belül, bármelyik pillanatban kiugranak vagy épp visszalépnek a nem létező szerepekbe. Néhány jelzésértékű kellék ugyan felkerül a színpadra, de inkább csak azért, hogy ne legyen teljesen üres a játéktér. A gyakran változó világítás pontosan emeli ki a jelenetek fontosságát. Komolyan veszik azt, amit csinálnak, noha látszik rajtuk: pontosan tudják, hogy csak játék az egész. Népdalokat és régi slágereket egy kaptafára dolgoznak fel, enyhén rockos, élőzenés, mégsem fejfájósan dübörgő verzióban. Nem tudok, sőt nem is akarok szereplőket kiemelni a sorból, hisz látszik: amit csináltak, együtt csinálták. Egymásért. Közösen.

A közönség derűsen távozik, nevettek, megkockáztatom: röhögtek. Jól érezték magukat. Persze, mert megtalálták benne saját magukat.

Szabó Julcsi

PBG–KIMI Orfeum – Budapest
Szorongás Orfeum; Papp Gergely felvétele

